

348 § Palveluverkon muutosten valmistelu

Lapin hyvinvointialueen aluehallitus 26.6.2024 § 310

Palveluverkon muutosten valmistelu

Selostus

Hyvinvointialuejohtaja 20.6.2024:

Työvoimapula, väestön ikääntymisestä johtuva palvelutarpeen kasvu ja talouden tasapainottamisen vaatimukset edellyttävät muutoksia mm. hyvinvointialueen palveluverkkoon.

Keva julkaisi marraskuun 2023 lopussa eläköitymisennusteen, jonka mukaan Lapin hyvinvointialueen eläkepoistuma on 14,9 % (1242 työntekijää) vuosina 2024-2028 ja 25,4 % (2116 työntekijää) vuosina 2024-2033. Työikäisten määrä vähenee, kun työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat pienempiä kuin eläkkeelle siirtyvät ikäluokat. Eläkepoistuman korvaaminen uusilla työntekijöillä on erittäin vaikeaa. Samanaikaisesti väestön ikääntyminen lisää sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarvetta. Lapin hyvinvointialueen tilinpäätös vuodelta 2023 on 90,3 M€ alijäämäinen. Talousarvio vuodelle 2024 (aluevaltuusto 18.12.2023 § 81) on ilman talouden sopeuttamistoimenpiteitä 85,5 M€ alijäämäinen. 3. muutettu talousarvio vuodelle 2024 (aluevaltuusto 22.4.2024 § 15) on 37,3 M€ alijäämäinen ja sisältää 35,5 M€ sellaisia talouden sopeuttamistoimenpiteitä, joista ei ole vielä päätöksiä eikä konkreettisia esityksiä. Hyvinvointialuelain (laki hyvinvointialueesta) 115 § 2 mukaan hyvinvointialueen taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä.

Aluevaltuusto päätti 22.4.2024 § 19 hyväksyä talouden sopeuttamisohjelman. Samassa kokouksessa aluevaltuusto teki päätöksiä, jotka linjaavat talouden sopeuttamisohjelman toteutusta: 20 § Vammaisten palveluiden palvelurakenteen keventäminen, 21 § Ikääntyneiden palveluiden palvelurakenteen keventäminen, 22 § Perusterveydenhuollon sairaalahoidon uudistaminen ja 22 § Palvelurakenteen muutokset erikoissairaanhoidossa.

Päätöksiä on valmisteltu aluehallituksessa siten, että alueen kaupungin- ja kunnanhallitusten jäsenten ns. kaksoisroolista aiheutuvia mahdollisia esteellisyyksiä ei ole otettu huomioon. Aluehallitus päätti 19.6.2024 § 298 käynnistää palveluverkon muutoksia koskevan päätöksenteon valmistelun uudelleen siten, että asian käsittelyyn aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä eivät osallistu alueen kaupungin-/kunnanhallitusten jäsenet eivätkä kuntien johtavat viranhaltijat. Samalla aluehallitus päätti todeta, että ns. varovaisuusperiaatteen mukaisesti myös kaupungin-/kunnanvaltuustojen puheenjohtajistoon kuuluvien on perusteltua arvioida esteellisyytensä palveluverkon käsittelyssä. Lisäksi aluehallitus päätti, että valmistelussa käytetään apuna ja pohjana aikaisemmassa valmistelussa tuotettua aineistoa kuitenkin siten, että se ei ohjaa eikä sido uutta valmistelua.

Palveluverkkoa koskevien muutosten valmistelun aikataulusuunnitelma on seuraava:

- aluehallitus 14.8.2024: varataan yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille mahdollisuus antaa lausunto 30.9.2024 mennessä
- elo-syyskuussa
  - valmistelua aluehallituksen ohjauksessa
  - asukkaiden, palvelujen käyttäjien, henkilöstön sekä muiden yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien osallistamista (mm. asukastilaisuuksia)
- aluevaltuusto 16.9.2024: aluevaltuustolle tiedoksi palveluverkon muutosten valmistelu
- aluevaltuuston seminaari 7.10.2024: keskustelua palveluverkon muutossuunnitelmista
- aluehallitus 9.10.2024 tai 16.10.2024: esitys palveluverkon muutoksista aluevaltuustolle
- aluehallituksen kokouksen jälkeen: infotilaisuus aluevaltuustolle aluehallituksen esityksestä
- aluevaltuusto 28.10.2024: päätöksiä palveluverkon muutoksista
- valmistelu jatkuu ja uusia päätöksiä tehdään valmistelun pohjalta

Esitys

Hyvinvointialuejohtaja

Aluehallitus päättää

1. käynnistää palveluverkon muutoksia koskevan päätöksenteon valmistelun edellä selostusosassa kuvatun mukaisesti;
2. hyväksyä esitetyn aikataulusuunnitelman;
3. että asian käsittelyyn aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä noudatetaan esteellisyyttä koskevaa lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä sekä ns. varovaisuusperiaatetta;
4. että valmistelussa käytetään soveltuvin osin apuna ja pohjana aikaisemmassa valmistelussa tuotettua aineistoa kuitenkin siten, että se ei ohjaa eikä sido uutta valmistelua.

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää merkitä valmistelun käynnistymisen ja aikataulusuunnitelman tiedoksi.

Esteelliset

Raija Kerätär, Inkeri Yrity, Jari Hast, Petteri Salmijärvi, Mari Palolahti, Eemeli Kajula, Outi Rämö, Piia Kilpeläinen-Tuoma, Antti Kaarlela ja Tommi Lepojärvi, Hallintolaki 28 § 1 mom 5 kohta

Käsittely

Hyvinvointialuejohtaja 26.6.2024

Aluehallitus päätti 19.6.2024 § 298 käynnistää palveluverkon muutoksia koskevan päätöksenteon valmistelun uudelleen siten, että asian käsittelyyn aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä eivät osallistu alueen kaupungin-/kunnanhallitusten jäsenet eivätkä kuntien johtavat viranhaltijat.

Itä-Suomen hallinto-oikeus katsoi 3.5.2024 päätöksessään 1055/2024, että kunnanhallitusten jäsenet olivat hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan perusteella (yhteisöjäävi) esteellisinä osallistuneet hyvinvointialueen palvelustrategian ja siihen sisältyvän palveluverkkosuunnitelman hyväksymistä koskeneen asian käsittelyyn ja kumosi siten aluevaltuuston päätöksen. Valituksenalaisella päätöksellä oli hyväksytty palvelustrategia ja palveluverkkosuunnitelma, jossa oli määritelty se, millä alueilla terveysasemien toiminta toteutetaan laajan palvelun sote-asemilta, ja mille alueille palvelut viedään liikkuvina palveluina tukeutuen laajan palvelun sote-asemiin.

Hallinto-oikeuden perustelujen mukaan hyvinvointialueen päätös ei kohdistunut suoraan mihinkään kuntaan, eikä päätöksen voitu katsoa koskevan minkään yksittäisen kunnan etua, oikeutta tai velvollisuutta siten, että kuntia olisi tullut pitää asiassa asianosaisina. Hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisen esteellisyyden ei näin ollen voitu katsoa syntyvän kuntien asianosaisuuden perusteella.

Asian ratkaisulla voitiin katsoa olevan kuitenkin erityisiä vaikutuksia hyvinvointialueen jäsenkunnille, niiden alueella oleville palveluille ja siten kyseisten kuntien asukkaille. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteiden sijaintia koskevalla palveluverkkopäätöksellä oli vaikutusta paitsi kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon kiinteistöjen käyttöön myös muun muassa kunnissa oleviin työpaikkoihin ja kuntien palvelutarjontaan ja siten kuntien yleiseen elinvoimaisuuteen. Esteellisyyssäännösten yhtenä keskeisenä tarkoituksena oli pyrkiä turvaamaan viranomaistoiminnan yleistä luotettavuutta ja objektiivisuutta. Luottamuksen päätöksenteon puolueettomuuteen voitiin katsoa vaarantuvan, kun asiassa oli erityisen tosiasiallisen edun haltijana sellainen oikeushenkilö, jonka johtamiseen päätöksentekoon osallistuva luottamushenkilö itse osallistui. Kunnilla ja hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdassa mainittuihin oikeushenkilöihin rinnastuvan kunnanhallituksen jäsenillä voitiin katsoa objektiivisesti arvioiden olevan intressi pyrkiä säilyttämään terveyspalvelut oman kunnan alueella. Tämän voitiin katsoa olennaisesti heikentävän luottamusta päätöksentekoon ja sen objektiivisuuteen. Hallinto-oikeus katsoi, että asian ratkaisusta oli siten odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa hyvinvointialueen jäsenkunnille hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

Hallintosäännön 166 § mukaan puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava kokoukseen osallistuvan esteellisyys toimielimen ratkaistavaksi.

Hallintosäännön 166 § Esteellisyys

Ennen asian käsittelyn aloittamista esteellisen henkilön on ilmoitettava esteellisyydestään ja esteellisyyden aiheuttamasta perusteesta sekä vetäydyttävä asian käsittelystä ja poistuttava kokouksesta.

Puheenjohtajan on tarvittaessa saatettava kokoukseen osallistuvan esteellisyys toimielimen ratkaistavaksi. Asianomaisen henkilön tulee tarvittaessa antaa selvitystä seikoista, joilla voi olla merkitystä hänen esteellisyytensä arvioinnissa. Annettuaan pyydetyn selvityksen asianomaisen henkilön on poistuttava kokouksesta.

Henkilö, jonka esteellisyyden toimielin ratkaisee, saa osallistua esteellisyyttään koskevan asian käsittelyyn vain hallintolain 29 §:ssä tarkoitettussa poikkeustilanteessa. Esteellisyyttä koskeva ratkaisu on perusteltava pöytäkirjaan.

Hyvinvointialuejohtajan muutettu esitys

Hyvinvointialuejohtaja

Aluehallitus päättää

1. todeta, että puheenjohtaja on saattanut kokoukseen osallistuvien esteellisyyden aluehallituksen ratkaistavaksi;
2. todeta seuraavat aluehallituksen jäsenet esteellisiksi palveluverkon muutoksia koskevan päätöksenteon valmistelussa hyvinvointialueesta annetun lain 102 § 2 momentin ja hallintolain 28 § 1 momentin 5 kohdan perusteella: Tommi Lepojärvi ja Antti Kaarlela.

Aluehallitus päättää

1. käynnistää palveluverkon muutoksia koskevan päätöksenteon valmistelun edellä selostusosassa kuvatun mukaisesti;
2. hyväksyä esitetyn aikataulusuunnitelman;
3. että asian käsittelyyn aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä noudatetaan esteellisyyttä koskevaa lainsäädäntöä ja oikeuskäytäntöä sekä ns. varovaisuusperiaatetta;
4. että valmistelussa käytetään soveltuvin osin apuna ja pohjana aikaisemmassa valmistelussa tuotettua aineistoa kuitenkin siten, että se ei ohjaa eikä sido uutta valmistelua.

Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää merkitä valmistelun käynnistymisen ja aikataulusuunnitelman tiedoksi.

Tommi Lepojärvi 26.6.2024

Tommi Lepojärven arviointi esteellisyydestään:

§ 310 esteellisyyteni arviointi

Keminmaan kunnalla ei ole merkittäviä sote-kiinteistöomistuksia. Ne on ulkoistuksien yhteydessä myyty Mehiläiselle (TK) ja Attendolle (mm. ikäihmisten ja kehitysvammaisten palveluasuminen ja päivätoiminta).

Sekä Mehiläisen ja Attendon Keminmaan sopimukset ovat siirtyneet LapHA:lle eikä näitä sopimuksia voi muuttaa yksipuolisesti ilman palveluntuottajien suostumusta. Missään vaiheessa valmistelua ei ole kerrottu käytävän valmistelua Mehiläisen ja Attendon sopimuksen muuttamiseksi. Näin ollen, Keminmaassa tuotetut palvelut ovat olleet sidotut jatkamaan entiseen tapaan. Muutoksia elinvoimavaikutuksiin ei ole odotetusti ollut. LapHA:n päätöksillä ei ole ollut TOSIASIALLISIA muutosvaikutuksia kunnan elinvoimaan eikä kiinteistöihin.

Vähäinen määrä Keminmaan kunnan tiloja on ollut vuokralla kotihoitajien käytössä ja parissa ikäihmisten ryhmäkodissa. Niillä ei ole ollut merkittävää vuokratuottoa eikä elinvoimavaikutusta Keminmaan kunnalle. Keminmaan kunta on tuottanut ylijäämää 3 M€ vuodessa ja kaivosveron myötä tulot tulevat kasvamaan entisten lisäksi vähintään 2 M€ vuodessa.

Katson, etten ole esteellinen käsittelemään ja päättämään LapHA:n palveluverkosta Sote-/terveyskeskusten ja palveluasumisten yms. osalta. Jätän omalta osaltani esteellisyyteni käsittelyn aluehallituksen ratkaistavaksi.

Hallinto-oikeuden ratkaisuun pohjautuen, ei siten ole ollut odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa Keminmaalle hallintolain 28 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetulla tavalla. Eikä Keminmaan kunta ole ollut sellainen oikeushenkilö, joka olisi ollut erityisen tosiasiallisen edun haltijana em. palveluiden osalta.

Perustuslain suojaamaa demokratiaa ja sen toimintaa ei tule kaventaa ilman vakavia perusteita. Jääväminen varmuuden vuoksi tarkoittaa käytännössä sitä, että parhaiten asioista tietävät hyvinvointialueen päättäjät siirretään päätöksenteon ulkopuolelle. Esteellisyyksien tarkentamiseksi tarvitaan lisää oikeuskäytäntöä KHO:ta myöten.

Outi Keinänen esitti, että Tommi Lepojärveä ei todeta esteelliseksi toimielimen päätöksellä niillä perusteilla, joilla Tommi Lepojärvi itse perusteli esteettömyyttään aluehallitukselle. Outi Keinäsen esitys raukesi kannattamattomana.

Puheenjohtaja totesi, että aluehallitus oli hyväksynyt esteellisyyssiassa hyvinvointialuejohtajan esityksen.

Käsittelyn jatkuessa Outi Keinänen teki Krista Staufferin ja Laura Lakson kannattamana seuraavan esityksen:

"Aluehallitus esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. todeta, että aluevaltuuston 22.4.2024 kokouksen pykälien 19-23 päätökset ovat syntyneet virheellisellä menettelyllä ja lainvastaisesti;
2. käynnistää palveluverkon ja palvelurakenteen muutoksia koskevan päätöksenteon uudelleen valmistelun;
3. aikataulusuunnitelmasta, huomioiden palveluverkko- ja palvelurakennesuunnitelmiin osallistamisen ja asianmukaisen kuulemismenettelyn Lapin asukkaille, asiakkaille, henkilöstölle ja vaikuttamistoimielimille sekä yhteistyöverkostolle tarkemmista suunnitelmista;
4. että asian käsittelyyn aluehallituksessa tai muissa hyvinvointialueen toimielimissä noudatetaan esteellisyyttä koskevaa lainsäädäntöä;
5. että valmistelussa voidaan käyttää soveltuvin osin apuna aikaisemmassa valmistelussa tuotettua aineistoa kuitenkin siten, että se ei ohjaa, eikä sido uutta valmistelua."

Koska oli tullut pohjaesityksestä poikkeava kannatettu esitys, asia ratkaistiin puheenjohtajan esityksestä nimenhuutoäänestyksellä, jossa pohjaesitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Outi Keinäsen esitystä kannattaneet äänestivät EI. Näin toimitetussa äänestyksessä annettiin 6 JAA ääntä (Hemminki Pertti, Kilpeläinen Auvo, Melaluoto Tapani, Peisa Timo, Seppänen Sara, Väitalo Ilkka-Petri) ja 3 EI ääntä (Keinänen Outi, Lakso Laura, Stauffer Krista).

Puheenjohtaja totesi, että aluehallituksen päätökseksi tuli hyvinvointialuejohtajan muutettu esitys.

Muutettu esitys

Päätös

Aluehallitus hyväksyi hyvinvointialuejohtajan muutetun päätösesityksen.

Raija Kerätär, Inkeri Yritys, Jari Hast, Petteri Salmijärvi, Mari Palolahti, Eemeli Kajula,

Outi Rämö, Piia Kilpeläinen-Tuoma, Antti Kaarlela ja Tommi Lepojärvi poistuivat kokouksesta esteellisinä tämän asian käsittelyn ajaksi.

Varajäsenet Laura Lakso, Krista Stauffer ja Auvo Kilpeläinen olivat kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.

Auvo Kilpeläinen jatkoi kokouksessa Antti Kaarlelan poistuessa kokouksesta.

Outi Keinänen ilmoitti jättävänsä eriävän mielipiteen kirjallisena.

Lisätietoja

Hyvinvointialuejohtaja Jari Jokela
p. 040 5323 998
jari.jokela@lapha.fi

Lapin hyvinvointialueen aluehallitus 14.8.2024 § 348

Selostus

Hyvinvointialuejohtaja 9.8.2024

Tämänhetkinen versio sosiaali- ja terveystalvelujen palveluverkon muutoksia koskevasta suunnitelmasta on liitteenä. Valmistelussa on käytetty soveltuvin osin apuna ja pohjana aikaisemmassa valmistelussa tuotettua aineistoa. Aluehallituksen päätöksen 26.6.2024 § 310 mukaisesti varataan yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille mahdollisuus antaa lausunto palveluverkon muutosten valmistelua varten 30.9.2024 mennessä.

Liitteet

Suunnitelma sosiaali- ja terveystalvelujen palveluverkon muutoksista Lapin hyvinvointialueella - versio 14.8.2024

Esitys

Hyvinvointialuejohtaja

Aluehallitus päättää

1. varata yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille mahdollisuuden antaa 30.9.2024 mennessä lausunto palveluverkon muutosten valmistelua varten;
2. hyväksyä liitteenä olevan version sosiaali- ja terveystalvelujen palveluverkon muutoksia koskevasta suunnitelmasta tässä vaiheessa pohjaksi lausunnoille;
3. todeta, että suunnitelma-asiakirjassa olevia kirjoitus- ja laskuvirheitä ja muita niihin verrattavia virheitä korjataan ja puutteita täydennetään tarvittaessa ja että asiakirjan rakennetta ja muotoa viimeistellään aluehallituksen käsittelyn jälkeen;
4. todeta, että suunnitelmien valmistelua jatketaan elo-syyskuun aikana aluehallituksen ohjauksessa.

Esteelliset

Jari Hast, Petteri Salmijärvi, Outi Rämö, Raija Kerätär, Inkeri Yritys, Piia Kilpeläinen-Tuoma, Heli Trög, Eemeli Kajula, Tommi Lepojärvi, Antti Kaarlela, Heikki Autto, Matti Henttunen Hallintolaki 28 § 1 mom 5 kohta, Mari Palolahti Hallintolaki 28 § 1 mom 4 kohta

Käsittely

Keskustelun kuluessa Outi Keinänen esitti Laura Lakson ja Ismo Urpilaisen kannattamana seuraavaa:

"1. Esitän palveluverkon muutossuunnitelman palauttamista uudelleen valmisteluun, koska kyse ei ole uudesta suunnitelmasta, vaan 22.4.2024 aluevaltuuston valituksenalaisten päätösten täytäntöönpanosta.2. Esitän, että palveluverkon muutossuunnitelman uudelleenkäynnistämisen päätöksenteko viedään aluevaltuuston päätettäväksi. Perusteluna pykälään 310 jättämäni kirjallisen eriävän mielipiteen perustelut 26.6.2024 aluehallituksen kokouksessa."

Krista Stauffer esitti pykälään 348 korjausta:

"Aluehallitus päättää:

1. varmistaa kaikkien yhteistyökumppaneiden ja sidosryhmien kuuleminen ja tarpeet 30.9.2024 mennessä palveluverkon muutosten valmistelua varten;"

Krista Staufferin esitys raukesi kannattamattomana.

Koska oli tullut pohjaesityksestä poikkeava kannatettu esitys, asia ratkaistiin puheenjohtajan esityksestä nimenhuutoäänestyksellä, jossa pohjaesitystä kannattaneet äänestivät JAA ja Outi Keinänen esitystä kannattaneet äänestivät EI.

Näin toimitetussa äänestyksessä annettiin 6 JAA ääntä (Hemminki Pertti, Kilpeläinen Auvo, Melaluoto Tapani, Peisa Timo, Rundgren Marjo, Välitälo Ilkka-Petri,) ja 5 EI ääntä (Ikäläinen Jukka, Keinänen Outi, Lakso Laura, Stauffer Krista, Urpilainen Ismo). Puheenjohtaja totesi, että aluehallituksen päätökseksi tuli hyvinvointialuejohtajan esitys.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi hyvinvointialuejohtajan päätösesityksen.

Jari Hast, Petteri Salmijärvi, Outi Rämö, Raija Kerätär, Inkeri Yritys, Piia Kilpeläinen-Tuoma, Heli Trög, Eemeli Kajula, Tommi Lepojärvi, Antti Kaarlela, Mari Palolahti, Heikki Autto ja Matti Henttunen poistuivat kokouksesta esteellisinä tämän asian käsittelyn ajaksi. Varajäsenet Laura Lakso, Krista Stauffer, Jukka Ikäläinen, Ismo Urpilainen, Marjo Rundgren ja Auvo Kilpeläinen olivat kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.

Timo Peisa ja Pertti Hemminki toimivat pöytäkirjantarkastajina tämän asian käsittelyn ajan.

Aluehallitus piti tauon tämän asian käsittelyn jäljessä klo 15.12-15.20.

Lisätietoja

sosiaalijohtaja Liisa Niiranen
p. 040 541 8237
liisa.niiranen@lapha.fi

terveysjohtaja Miia Palo
p. 040 653 2728
miia.palo@lapha.fi

[« Palaa edelliselle sivulle](#)